

Täysistunto

Keskiviikko 13.11.2019 klo 14.01—19.40

12. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2018

Kertomus K 8/2019 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2019 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 3/2019 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja Alanko-Kahiluoto.

Keskustelu

17.20 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on tosiaan käsittelyssä tarkastusvaliokunnan mietintö Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksesta eduskunnalle koskien puoluerahoituksen valvontaa 2018. Puoluelakiin sisältyy puolueita ja puolueyhdistyksiä koskevia velvoittavia säännöksiä rahoituksen avoimuudesta. Avoimuuden arvioidaan lisäävän luottamusta poliittiseen toimintaan ja parantavan siten myös äänestysaktiivisuutta. Lisäksi tavoitteena on myös ehkäistä korruptiota ja epäasiallisiin sidonnaisuuksiin perustuvaa vaikuttamista puolueiden toimintaan.

Tarkastusviraston valvottavia ovat puoluelain perusteella puolueet, avustuspäätöksissä mainitut yhteisöt ja puolueiden lähiyhteisöt. Valvottavia on noin 150. Muut puolueyhdistykset, joita on noin 6 000, eivät ole tarkastusviraston valvottavia. Tarkastusvirasto valvoo puoluelain tarkoittamaa tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä puoluetukea. Ilmoitusvelvollisuus koskee vähintään 1 500 euron arvoisia tukia ja tietoa niiden antajista. Lain mukaan tueksi luetaan lähtökohtaisesti kaikki rahana, tavarana, palveluna tai muulla tavalla saadut suoritukset. Vain laissa nimenomaisesti mainitut suoritukset eivät ole tukea.

Virasto antaa vuosittain kertomuksen eduskunnalle toimistaan puoluerahoituksen valvonnassa. Ilmoitusrekisteriin ilmoitettiin vuoden 2018 aikana tukisuorituksia yhteensä 2,8 miljoonan euron edestä. Tarkastusviraston mukaan osa vuonna 2018 tehdyistä ilmoitusten täydennyksistä on seurausta tehdyistä puoluerahoitustarkastuksista. Tarkastusvirasto teki vuonna 2018 tarkastukset kaikkiin yhdeksään eduskuntapuolueeseen, niiden 13 lähiyhteisöön sekä Hämeessä, Kaakkois-Suomessa, Pirkanmaalla ja Savo-Karjalassa toimiviin piirijärjestöihin, joita tarkastettiin yhdeksän. Tarkastuksia tehtiin kaikkiaan 31.

Viraston mukaan puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osilta oikein ja antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osin oikeat tiedot. Myös tarkastettujen yhteisöjen kirjanpito on pääsääntöisesti hoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

dettu asianmukaisesti siten, että puoluelain säännösten valvonta on kirjanpidon perusteella toteutettavissa. Aiempien vuosien tavoin valvottavien yhteisöjen tilintarkastajien tilintarkastuskertomuksissa on edelleen puutteita.

Tarkastusvirasto kiinnittää kertomuksessaan huomiota myös valtionavustusta koskevien avustusehtojen tulkinnanvaraisuuteen ja sopimusmenettelyjen puutteellisuuteen.

Tarkastusvaliokunta on puolestaan nostanut esiin aiemmissa mietinnöissään puoluerahoitusta ja sen valvontaa koskevia kehittämistarpeita. Esimerkiksi puolueiden kaikkia ehdokkaita koskevia ehdokasmaksuja, joilla vakiintuneen tavan mukaan rahoitetaan yhteistä vaalityötä, on pidettävä luontevana osana vaalityön rahoitusta, eikä niitä pitäisi katsoa ilmoitusvelvollisuuteen kuuluvaksi ulkopuoliseksi tueksi. Sama koskee kansanedustajalta perittäviä kansanedustajamaksuja. Niitä tulisi kohdella samalla tavalla kuin kunnallisista luottamustoimista perittyjä maksuja. Valiokunta on myös todennut, että uudet linjaukset tulee tehdä säädösmuutoksiin.

Pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa on useita vaali- ja puoluerahoitukseen liittyviä kirjauksia koskien rahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämistä sekä ilmoitusmenettelyn ja valvonnan kehittämistä. Oikeusministeriö tulee asettamaan parlamentaarisen työryhmän selvittämään puoluelain, vaalirahoituslain ja vaalilain kehittämistarpeita. Työryhmän tehtäviin kuuluu hallitusohjelmaan sisältyvien kirjauksien lisäksi käsitellä myös tarkastusviraston esiin nostamat valtionavustukseen liittyvät huomiot sekä tarkastusvaliokunnan esittämät vaali- ja puoluerahoitusta koskevat kehittämistarpeet. Tarkastusvaliokunta pitää hyvänä, että asiaa koskevat säädöstarpeet tullaan nyt selvittämään.

Valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

17.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Puoluerahoituksen kehittämistarpeista on tässäkin salissa keskusteltu useampaan kertaan, ja siksi on hyvä, että nyt hallitusohjelmassa on useita vaali- ja puoluerahoitukseen liittyviä kirjauksia koskien rahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämistä sekä ilmoitusmenettelyn ja valvonnan kehittämistä. On hyvä, että ministeriö tulee asettamaan parlamentaarisen työryhmän selvittämään puoluelain, vaalirahoituslain ja vaalilain kehittämistarpeita, kuten valiokunnan puheenjohtaja äsken tuossa puheenvuorossaan mainitsi. Samassa yhteydessä voidaan sitten käsitellä myös nämä tarkastusviraston esiin nostamat valtionavustukseen liittyvät huomiot ja myös tarkastusvaliokunnan aiemmin nostamat kehittämistarpeet koskien vaali- ja puoluerahoitusta ja niiden valvontaa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 8/2019 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.